

Živita za samojede

Intervju z Rafaelom Garcio Parrandom in Carmen Navarro Guisado, vzreditelja iz psarne DE VILLADÓN, Madrid, Španija, ki ga je naredil Dan Fleitas leta 2000. Prevedeno z dovoljenjem avtorja, prav tako uporabljene slike, ki so last psarne Villaodón (<http://www.villaodon.com>).

Kako dolgo se ukvarjate s pasmo samojed?

Rafa: Približno osemnajst let.

Rafa, kako ste začeli?

Rafa: Ko sem bil star 12 let, sem šel z očetom na izlet v gore. Tam sem videl čudovitega belega psa, za katerega sem izvedel, da je samojed. Očetu sem rekel, da bom nekoč kupil samojeda. Kot najstnik sem sanjal o tem, da bom imel takega psa in prebral sem vse, kar je bilo možno o tej pasmi.

Carmen, kako pa ste se vi začeli ukvarjati s psi?

Carmen: Moj začetek je bil drugačen. Rafaelova družina je imela vedno pse kot hišne ljubljence, ki so živeli z njimi v hiši, spali na kavču itd. V moji družini pa smo imeli samo lovske pse, ki niso bili hišni ljubljenci in zato nisem bila preveč navdušena nad psi. Med najstništvom sem imela slabo izkušnjo, ko so me neki prijatelji poskusili prestrašiti s tem, da me bo njihov pes napadel. Začela sem bežati in si precej grdo porezala stopala na koščku stekla, zato sem morala na šivanje. Po tej izkušnji sem se začela bati psov. Ko sem spoznala Rafaela in se poročila z njim, sem premagala strah in pričela spoznavati čudovito naravo in lepoto pasme samojed.

Rafa, kako ste Carmen pripravili do tega, da se je začela zanimati za samojede?

Rafa: Ko sem se poročil s Carmen, sem jo kmalu pričel spoznavati z vsem, kar sem se naučil o pasmi in postala je tako zavzeta, kot sem bil jaz. Kot večina ljudi, sva si kmalu omislila psico pasme samojed, ne vedoč da je bila le pet kvalitete in sva se, kot večina začetnikov, odločila pariti. Našla sva plemenjaka in iz tega legla sva obdržala samičko, za katero sva mislila, da bi jo morda lahko razstavljala. Medtem sva začela iskati samca in obiskala različne vzreditelje razstavnih psov. Tako sva začela razumeti razliko med pet in show kvaliteto («samo hišni ljubljencek» in »razstavni pes«).

Ste obdržali in razstavljali katerega od teh prvih psov?

Rafa: Ne, živeli so nekje enajst let z nami in ugotovila sva, da niso bili psi show kvalitete, tako da jih nisva vključila v najin vzrejni program. Na najin resen začetek je vplival kanček sreče, zahvaljujoč nekaterim prijateljem.

Kdaj ste se končno začeli ukvarjati z razstavljanjem?

Rafa: Najprej sva se udeležila različnih pasjih razstav v Španiji, vključno s Svetovno razstavo leta 1983, ki je bila v Madridu, od koder prihajava. Poskusila sva se naučiti vsega, kar je bilo možno o razstavah.

S katero samico ste začeli vzrejati?

Rafa: To je bila White-Ball of Swardle, ki je bila najprej last ameriškega marinca, ki je delal v ameriški bazi v Torrejonu, v Španiji. Daj jo je nekim španskim znancem, ki so jo potem dali nama. Parila sva jo s samcem, ki je postal španski šampion, El-Al's Elegant Prince Charly. Ameriška vzrediteljica Elsie Buhaley ga je prodala enim španskim vzrediteljem, ki so ga potem razstavljali v Španiji. Dva mladiča iz te paritve sta postala šampiona.

Približno koliko legel ste imeli do sedaj?

Rafa: Nekje okrog 30 legel samojedov.

Ali obstaja katero leglo, ki ga smatrate za najboljše?

Rafa: Našo najboljše leglo je bilo verjetno drugo, skoteno okrog leta 1990. To je bila paritev, o kateri sva pravkar govorila: Swardle psica z ameriškim psom. Iz tega legla sta bila uspešna Multi BIS BISS Sp/Port/Int Ch. Bogart de Villaodón in BISS Sp/Gibr/Int Ch. Blanco-Lobo de Villaodón. Od takrat sva imela legla, od katerih so štirje mladiči, celo pet, zaključili šampionate. Vendar smatram leglo iz leta 1990 za najboljše, ker je Bogart danes na večini rodovnikov de Villaodón razstavnih psov, kot tudi rodovnikov veliko drugih šampionov v Španiji, ostalih delih Evrope, Severni in Južni Ameriki.

Carmen: Strinjam se. Bogart je živel do svojega desetega leta, umrl je decembra 1999. Vendar je pustil pomembno zapuščino na Villaodón samojedih vse do danes.

Rafa: Drugo uspešno leglo iz najinih začetkov je bilo iz kombinacije Zinka de Garcibravo, ki sva jo kupila pri enem od španskih vzrediteljev. Njuna potomca sta bila Sp. Ch. de Jake-Matte in Sp. Ch. Oso-Blanco de Villaodón na začetku 90-ih let.

Ali veste koliko šampionov ste vzredili?

Rafa: Do sedaj verjetno okrog 100, največ v Španiji, nekaj psov pa je doseglo šampionate na Portugalskem, v Peruju, Venezueli, Kanadi, Urugvaju, Braziliji, Franciji, Italiji in na Gibraltarju. Devetnajst psov iz najine vzreje je doseglo nazive Best in Show v različnih državah.

Kateri pes iz vaše vzreje je po vašem mnenju najboljši do sedaj? Kateri je zmagal največkrat?

Rafa: To je bil Ch. Bogart, zmagovalec Best in Show-a ter Best in Specialty Show-a ter top plemenjak.

Kako ste izbrali ime vaše psarne, Villaodón, in kaj le-ta pomeni?

Rafa: Ime »Villaodón« izhaja iz imena ene od madridskih četrti, kjer smo doma. Pravo ime je Villaviciosa de Odón. Skrajšala sva ga v Villaodón in to je bilo dejansko ime te skupnosti v osemnajstem stoletju.

Kdo ali kaj je imelo največji vpliv na vajin vzrejni program?

Rafa: Dve ameriški vzrediteljici sta nama bili v veliko pomoč in vpliv: Lynette Hansen (Polar Mist) in Mardee Ward-Fanning (Hoof'N Paws).

Carmen: In seveda Mardejevi starši, Robert in Dolly Ward. Njune knjige in članki so po najinem mnenju biblije o samojedih. Prebiralasva jih znova in znova.

Koliko psov imata trenutno doma?

Rafa: Sedaj imava dvajset psov doma. Štirinajst samojedov, dva sibirskahuskyja, dva aljaška malamuta in dve ameriški akiti (oz. velika japonska psa). Poleg tega imava v solastništvo deset psov v drugih državah kot so Venezuela, Portugalska in Peru.

Po kakšnem sistemu imenujeta vaše pse?

Rafa: Od prvega legla najprej izbirava prve črke imen po abecedi, začela sva z A. V Španiji je število črk v registriranem pasjem imenu neomejeno – ime je lahko tako dolgo, kot želimo. Ko se zelo dolgo ime pojavi v katalogu, je skrajšano.

Koliko samojedih je bilo na razstavah, ko ste začeli in koliko jih je sedaj?

Rafa: Kosva začela, je bilo zelo malo samojedov prijavljenih na razstave, nekje pet do šest na nekaterih večjih razstavah. Danes, še posebno na specialkah, ni nič nenavadnega, če jih je 100.

Kaj smatrate za pomembnejše – tip, zdravje ali temperament?

Rafa: Kot vzreditelj iščem tip, vendar za razstave hočem prav tako zdravje in temperament.

Carmen: Vsi trije so enako pomembni. Kot vzrediteljica bi rekla, da je tip pomembnejši od zdravja. Če bi imela psa z odličnim zdravjem, vendar s pomankljivim tipom, ga ne bi uporabila v svojem vzrejnem programu. Na drugi strani, če ima pes odličen tip, vendar je plah ali ima druge nepravilnosti v temperamentu, ga ne bi bilo smisla razstavljati ali uporabiti v vzreji. Pes mora imeti vse tri.

Menite, da sta agresivnost ter pretirana plahost rešljiva?

Rafa: Ne, čeprav zgodnja vzgoja in šolanje lahko pomagata pri nekoliko plašnem psu.

Katere napake so najpogostejše pri samojedih v Španiji dandanes?

Carmen: V Španiji je problem, ki izvira verjetno iz angleških vplivov. To so kratke noge in vrat, ob bujni odlakanosti. To je problem v večjem delu Evrope, ker tako veliko prvotnih psov prihaja iz Britanskega otočja.

Ali obstaja razlika med samojedi v Španiji in Veliki Britaniji?

Rafa: V Evropi danes obstajata dve skupini vzrediteljev samojedov. Nekateri, kot sva midva, poskušajo kombinirati najboljše angleške in ameriške linije, medtem ko ostali vztrajajo samo pri angleškem tipu: ljubke glave in dolga dlaka, čeprav nimajo dobrega gibanja. Skoraj so podobni dolgodlakim belim Chow-Chowom! Večina problemov izhaja iz angleškega standarda, ki sedaj dovoljuje minimalno višino samcev le 56 cm, ki je pod prvotno dovoljeno višino (ali višino, ki je dovoljena v ameriškem in FCI standardu). Ko je bil standard spremenjen in je bila nižja rast dovoljena, so postali ostali deli telesa neuravnoteženi. Lopatica kot tudi zadnji koti so se izravnali. Vrat se je skrajšal in telo je postalo proporcionalno daljše, kar je prispevalo k precej pompozni hoji.

Povejte mi o barvah samojedov, ki jih vidite po Evropi.

Rafa: Večina evropskih sodnikov raje vidi popolnoma bele angleške pse, čeprav standard jasno in enakovredno dovoljuje tudi belo in biskitno ter krem barvo. Menim, da je nekoliko biskvitne barve pomembne pri ustvarjanju pravilne teksture trde krovne dlake. Po najinih izkušnjah je čista bela barva povezana s fino teksturo, ki pa je nepravilna.

Vam je katera barva ljubša od drugih?

Rafa: Nimam nobenih preferenc glede barve, če je tekstura pravilna.

Ali ste v vaši vzreji uporabili inbreeding, linijsko parjenje ter outcrossing? Razložite, kdaj ste uporabili katerega.

Rafa: Uporabila sva vse tri. Zaradi praktičnih razlogov, ko sva začela pred mnogimi leti in je bilo število uporabnih

psov omejeno, sva uporabila inbreeding očeta s hčerko in včasih mamo s sinom, da ne bi izgubili dobre točke, ki sva jih skušala obdržati. V poznejših generacijah sva parila linijsko ali celo outcross (navzkrižno parjenje), da bi vnesla svežo kri, za katero sva predvidevala, da bi nama lahko pomagala doseči tisto, za kar sva se trudila.

Kam ste šli po pse za outcross?

Rafa: Včasih sva uporabila druge pse v Španiji, pa tudi pse, ki sva jih srečevala po razstavah v Franciji ali Italiji. To niso bili popolni outcrossi, ker je imela večina psov vsaj enega istega

prednika v tretji ali četrti generaciji. Torej v resnici nisva ravno parila navzkrizno, pač pa večinoma linijsko in nekaj inbreedinga.

Menite, da ste s svojo vzrejo dosegli razločljivo linijo? Kako bi opisali videz tipičnega psa iz vaše vzreje?

Rafa: V Španiji in večjem delu Evrope je večina psov angleških linij z značilno bujno odlakanostjo. Poskusila sva razviti razločljiv tip, ki bi ohranil izdatno odlakanost, vendar s pravilno teksturo. Iz Velike Britanije sva uvozila dve psoci Novaskaya in Karazoe linij. Zelo pomemben pa je bil uvoz ameriških psov z zmerno dolgimi nogami in elegantno obokanim vratom, kot ga zahteva standard. Tako sva z leti razvila samojeda, ki je 75% ameriških in 25% angleških linij, z izgledom, ki ni tako pogost na evropskih razstavah, vendar ga smatrava kot pravega in ga vsekakor preferirava.

Carmen: Ko sva začela z resnimi prizadevanji, sva imela ta tip v glavi. Bodisi sva ga dosegla bodisi še delava nasproti njemu, upava, da bodo drugi vzreditelji, razstavljalci ter sodniki prepoznali Villaodón psa kot takega, ki ustreza zahtevam standarda.

Kaj so vaši dolgoročni cilji z Villaodón samojedmi?

Rafa: Edina stvar, ki jo želim, je to, da bi bila sposobna obdržati tip samojeda, ki sva ga razvila, s tako glavo, kot menim, da je idealna in pomagati pri napredovanju pasme. Želiva vzrejati funkcionalne delovne pse s sliko lepote, kot jo zahteva standard ter z inteligentnim, prilagodljivim, prijaznim temperamentom.

Carmen: Nadaljevati želiva z vzrejo dobrih psov, ki bodo, upava, boljši z vsako generacijo. Pse, ki se bodo dobro pokazali v ringu ter pse, ki bodo nadaljevali z doseganjem šampionatov za njihove lastnike po svetu.

Opišite idealno obliko samojeda.

Rafa: Samojed je srednjevelik pes v vseh pogledih, z ničimer ekstremnim v nobenem delu telesa. Glava naj bi bila široka, tako da oblikuje enakostraničen trikotnik od začetkov ušes do centra stopa. Samojed ima tako imenovano ljubko glavo, z značilnim izrazom, ki je kombinacija oči, pokončnih trikotnih ušes, ki so na konicah rahlo zaobljeni in rahlo zakrivljenih usten, ki mu dajejo značilen »samojedov nasmeh«. Ko teče v kasu, naj bi pokazal močen odziv in dober korak naprej, tako da lahko prednje noge celo dosežejo isto ravnino z nosom.

Če bi morali oceniti psa po standardu od ena do sto, kakšen delež ocene bi dobila glava?

Rafa: Nekoč je standard predpisoval različne točke za posamezne dele telesa, vendar temu ni več tako. Točke mi niso vseč – pes mora biti ocenjen kot celota in ne kot kombinacija delov.

Kaj pa glede barve očesa? Se modra barva diskvalificira kot v ZDA?

Rafa: Ja, modra barva se diskvalificira. Tu je bil majhen problem v zvezi s svetlo obarvanimi očesi nekaj časa, vendar se je večina vzrediteljev samojedov začela zavedati tega, tako da so ukrepali in se več skoraj ne pojavlja.

In ugriz? Je kaj problemov v zvezi s pomanjkljivim zobovjem?

Rafa: Ne, to ni pasma, ki bi imela probleme z zobovjem ali ugrizom. Ugriz mora biti škarjast.

Kako daleč naj bi se prsni koš spustil?

Rafa: Prsni koš naj bi se spustil do komolcev ali celo malo pod njih. Vendar je problem pri tako močno odlakanem psu, saj videz lahko vara, zato mora sodnik pretipati telo. Gledano od spredaj naj bi bila rebra široka in globoka, vendar zravnana ob strani, da omogočajo pravilno gibanje.

Kako pomembna je dlaka za zmagovanje? Lahko pes s pomanjkljivo odlakanostjo zmaga v ringu?

Raf: Za zmago ali splošen izgled je močna odlakanost zaželjena, vendar je bolj kot kvantiteta pomembna tekstura dlake, ki omogoča zaščito proti raznim vremenskim vplivom. Kakorkoli, ko je pes zelo »oskubljen« (v času menjavanja dlake), je najbolje, da ga ne prijavimo na razstave, dokler ne dobi nazaj dovolj dlake. Seveda pa če ima pes drugače zelo dober izgled in se rad postavlja, tako da kljub temu zasluži zmago, potem ni razloga, da ga ne bi razstavljali, tudi ko ni v polni odlakanosti.

Kakšni naj bi bili prednji in stranski koti?

Rafa: Čeprav je to težko doseči, naj bi se lega ramen približala 45 stopinjam ter 90 stopinjski kot, kjer se stikata nadlahtnica in lopatica. Stranski koti naj bi bili 45 stopinjski med kolenom in tlemi. Zelo pomembno je, da so noge zmerno dolge, saj naj bi bila dolžina noge od tal do komolcev 55% višine psa.

Carmen: In to je spet razlog, zakaj ne želimo videti kratkonogih samojedov.

Rafa: V ringih po Evropi so prednji/ramenski koti v najboljšem primeru 40 stopinjski, večinoma manj, in dolžina nadlahtnice je krajša kot jo zahteva standard. Dolžina noge od tal do komolcev ni 55% višine psa, pač pa bolj 50% ali celo večinoma samo 45%!

Kje naj bi bil nastavljen rep?

Carmen: Rep naj bi bil nastavljen na koncu medenice, ne previsoko, ne prenizko. Naj bi bil zmerno dolg; tu je spet ta beseda – zmeren – ali srednji v vseh pogledih. Nošen naj bi bil preko hrbta ali ob strani, vendar se ne sme preveč tesno stikati s hrbtom.

Rafa: Večina sodnikov ne preverja dolžine repa. Zadnja kost primerno grajenega repa naj bi segala do skočnega sklepa zadnje noge. Prekratki repi so problem, na katerega veliko evropskih sodnikov ni pozornih.

Kakšna je pravilna višina za samce in samice?

Rafa: Všeč so mi psi okrog 57 cm in psice okrog 54 cm, vendar so pravilni proporci veliko bolj pomembni od same višine. Pri tej pasmi naj bi bil pes skoraj kvadraten, to je približno 5% daljši kot višji, psice naj bi bile še nekoliko daljše. Rajši bi imel psa, ki bi bil visok 55 cm in bi imel pravilne proporce kot psa s 57 cm in nepravilnimi proporci. FCI standard predpisuje 57 cm (+/- 3 cm) za pse in 53 (+/-3cm) za psice.

In šape?

Rafa: Videti želim dobro obokane prste na zajčjih šapah, ki so razširjene, vendar ne izpahnjene. Trenutno imamo razliko v mnenjih španskih vzrediteljnih samojedov glede trimanja šap. Na eni strani so tisti, ki menijo, da šape naj ne bi bile trimane, saj naj bi ponavljajoče trimanje spremenilo izgled šap, ki bi postale bolj mačje kot zajčje. Moje mnenje je, da če pustimo šape netrimane, bo to skrilo nepravilno razvite šape. Nekoliko trimane šape pomagajo ohraniti pravilno oblikovane zajčje šape, če sodniki vidijo, kakšne so, saj lahko na podlagi tega podajo pravilnejšo oceno.

Zakaj poudarek na zajčjih šapah?

Rafa: Ker so to psi, ki so potovali po snegu in na ledenih površinah. Potrebujejo zajčje šape, da se lahko premikajo po taki površini, podobno kot smuči pomagajo tekačem na smučeh premagovati zasneženo območje. Šape so zelo pomembne pri sojenju katerekoli pasme. En tuj sodnik nam je povedal, da se mora sodnik v veliki meri osredotočiti na pasje šape in gibanje.

Kakšen temperament iščete pri samojedih?

Rafa: Želimo čuječe, prijazne, vendar zmerne pse, ki niso nezaupljivi in plašni ter nikakor ne agresivni. Nikoli nisva imela karakternih problemov s psi, verjetno zaradi tega, ker nikoli ne bi parila psa, ki bi kazal take karakterne lastnosti. Veliko pasjega temperamenta je

podedovanega, zato se psi s težavnim temperamentom ne smejo pariti, ne glede na ostale kvalitete psa.

Veliko ljudem je všeč ta pasma zaradi lepote njene bujne dlake, ki jo vidijo na razstavi ali na sliki. Vendar potem, ko si omislijo prvega mladiča in živijo z njim šest ali osem mesecev, spoznajo, da je za zadovoljstvo pri lastništvu psa veliko bolj kot barva pomemben temperament psa. Samojedji so veseli klovnji, ki so vedno pripravljene na zabavo.

Carmen: To drži! So ljubki, vdani, zlahka si pridobijo naklonjenost vsakogar. Celo tisti, ki sicer ne marajo psov, vendar so se srečali s samojeddom, bi si želeli takšnega psa. Veliko ljudi, ki je kupilo samojeda pri naju, se je odločilo še za drugega.

Menite, da je FCI standard ustrezen? Vsebuje kaj, kar bi spremenili?

Rafa: FCI standard je dober takšen, kakršen je. Ni nobene potrebe, da bi ga spremenili. Obstajajo sicer deli, ki bi se jih dalo dodatno razložiti, vendar je tako pri vseh pasmah.

Katere so diskvalifikacijske napake?

Rafa: Vsaka barva, ki odstopa od bele, biskvitne ali krem barve ter modre oči. Modre oči bi poleg zdravstvenih razlogov pokvarile tudi prijazen samojedov pogled.

Ko pes postane šampion, se ga naj razstavlja naprej ali naj konča razstavno kariero?

Rafa: Midva velikokrat peljeva šampione na specialke, tiste pse, ki niso najbolj navdušeni nad razstavami in bolj uživajo med počivanjem na kavču, pa »upokojiva«.

A je koristno za pasmo kot je samojed, da postane popularna?

Rafa: To ima pozitivne in negativne posledice. Na pozitivni strani je to, da je lepo, če ljudje prepoznajo pasmo, s katero se ukvarjaš. In to morda pomeni, da si lahko omisliš novo leglo iz kombinacije, ki si jo želel poskusiti in pri tem veš, da boš lahko brez težav našel dobre domove za mladiče. Vendar je več negativnih posledic. Popularnost privlači napačne ljudi za pasmo, tudi ljudi, ki producirajo ogromno mladičev v

upanju, da bi na veliko zaslužili. Konča se s škodljivimi posledicami za pasmo.

Na srečo je trenutno pasma le zmerno popularna v nasprotju z njeno preveliko popularnostjo v prvi polovici 90. let. Ljudje, ki želijo samojeda sedaj, ga želijo zato, ker jim je všeč pasma in ne zato, ker so zadnja modna muha na lestvici popularnih pasem.

Kako vidita ti in Carmen, kot sodnika, druge razstavljalce? So vljudni in polni znanja?

Rafa: Nekateri so dobri, drugi manj. Nekateri vedo, kako pokazati psa in jim je potek razstavljanja znan, drugi so novi in se morajo še naučiti. Nekateri poskusijo vsak trik, da bi zakrili napake psa!

Ali kot razstavljalca rajši razstavljata pri sodnikih specialistih za pasmo ali pri tistih, ki sodijo vse pasme?

Rafa: Rajši razstavljava pri sodnikih specialistih, ker naj bi imeli več znanja o pasemskem standardu in to je tip psa, ki ga želiva vzrejati. Na drugi strani pa so tudi splošni sodniki zaželeni, saj nimajo določenih specifičnosti, ki jih preferirajo ali pa ne, kot specialisti. Pasemski klubi običajno povabijo specialista na specialke, na ostalih ponavadi sodijo splošni sodniki. V Evropi je v nasprotju z ZDA zelo malo specialistov. V Španiji smo na primer samo trije, Carmen, jaz in še eden. To je razlog, zakaj povabimo velikokrat ameriške specialiste na naše specialke.

Ali lastniki na veliko oglašujejo njihove zmage v Španiji? Menite, da lahko slika zmagovalnega psa v pasji reviji vpliva na sodnike?

Rafa: Midva oglašujeva včasih v pasjih revijah in predvidevava, da ima to lahko vpliv na nekatere sodnike, vendar večinoma oglašujeva pse, ki so postali šampioni v drugih državah po svetu. Seveda so to psi, ki se ne razstavlja v Španiji.

Ali delujejo v Španiji profesionalni razstavljalci?

Rafa: Pred štirimi leti jih še nismo videli v Španiji. Danes pa vse več handlerjev razstavlja pse za svoje stranke. Ko prodava mladiča z razstavnim potencialom, poskusiva pokazati lastnikom, kako pripraviti psa za razstave. Prav tako jim skušava pokazati, kako je treba predstaviti psa v ringu. Vendar nekateri ljudje enostavno niso sposobni psa razstavljeti, v takih primerih jim svetujemo, naj si omislijo profesionalnega handlerja.

Kako trenirate mladiče za razstave?

Rafa: Če imava psa z razstavnim potencialom, ga začneva trenirati pri približno dveh mesecih; vzameva ga v hišo, da se navadi na različne sobe in člane družine. Ko se socializira z nami, ga začnemo voditi na sprehode po soseski, da se navadi hoje v gneči in se nauči sprejeti hrupno okolje. Doma ga seznanimo s kopanjem ter ga navadimo na nego na grooming mizi. Zunaj ga navajamo na hojo z razstavno vrvico.

De Villaodón Velvet

Ali hodite z mladiči v pasjo šolo?

Rafa: Psi iz naše vzreje običajno obiskujejo pasje šole, tudi tečaje za razstave, mi pa treniramo doma. Toliko let sva že vključena v razstavljanje, da veva, kako stvari delujejo. Na vožnjo z avtom jih navajam na cesti blizu našega doma.

Kakšen nasvet bi dali novim razstavljalcem, ki želijo razstavljati svojega psa?

Rafa: Poveva jim, naj obišejo pasje razstave, opazujejo, kako so psi urejeni za razstavo pred vstopom v ring in kako se pse razstavlja v ringu. Prav tako naj govorijo z vzreditelji in razstavljalci pasme, obišejo veliko razstav in opazujejo, opazujejo, opazujejo.

Ali se ukvarjate z vleko z vašimi psi?

Rafa: Pred nekaj leti smo vpregli naše pse, vendar samo za zabavo, da bi videli, kako to gre. Kakorkoli, nekaj psov iz naše vzreje tekmuje v vleki v Španiji, na Finskem in ostalih državah.

Ko vas nekdo kontaktira, ker bi rad psa iz vaše vzreje, kaj iščete v njegovem ozadju ali namenih?

Rafa: Ko nas nekdo kontaktira, ker bi rad psa iz naše vzreje, skušamo izvedeti o njem vse, kar je možno. Prav tako jih skušamo seznaniti z vsemi informacijami o pasmi, da se lažje odločijo, ali želijo imeti samojeda. Čez nekaj dni se odločimo, ali so te osebe vredne zaupanja in kateri pes bi jim najbolj ustrezal. Večinoma smo imeli srečo, v nekaterih primerih pa so se posamezniki odločili za katero drugo pasmo. Prav tako vedno vztrajamo pri tem, da imamo prvo pravico, da vzamemo psa nazaj, če se odločijo, da ga ne želijo več imeti.

Ali so vaše paritve naravne ali pomagata samcu ali samici? Ste imeli kakšno umetno oploditev?

Rafa: Do sedaj so bile vse paritve naravne. Včasih je treba držati samico, da pusti samcu, da jo naskoči, nikoli pa ni bilo treba poseči po umetni oploditvi.

Koliko menite, da znaša pravična skočnina v Španji?

Rafa: Okrog \$500 (USD).

Ste kdaj zavrnila paritev kakšne psice z vašim psom?

Rafa: Nekajkrat, ja. Ali zato, ker je imela displazijo ali kakšne očesne nepravilnosti. Ali ker je bila kakovost psice takšna, da nisva videla razloga za produciranje mladičev manj kot pet kvalitete. To je odvisno od tega, kaj lahko povemo o psici

iz njenega rodovnika, splošnega videza in zdravstvenega stanja. Seveda nikoli ne bi parili s psico s težavnim temperamentom. To je enako takrat, ko iščemo samca za paritev z našo psico. Če poznamo probleme v njegovem ozadju – strukturne, dedne ali karakterne - ga ne bomo parili z našo psico.

Obstajajo ljudje, ki želijo pariti svoje psice z našimi samci (ali katerimi drugimi) in ki niti ne upoštevajo tega, ali se samičin rodovnik ali tip sklada s samčevim. Želijo samo pariti s zmagovalnim psom. To nima smisla.

Ali ste parili s psi izven Španije?

Rafa: Ja, uporabila sva plemenjake iz Italije in Francije, kakor tudi pse, uvožene iz Kanade in Amerike.

Kolikokrat parite eno samico? Do katerega leta?

Rafa: Zelo dobro samico pariva 3-4 krat, do približno sedmega leta.

Kakšna je povprečna velikost legla pri vas?

Rafa: Približno pet mladičev.

Pomagate samici pri kotitvi?

Rafa: Ja, pri kotitvi smo s psico. Če psica ne pretrga popkovin, jih razrežemo, mladiče posušimo, damo na brisače z električnim gretjem, poskrbimo za to, da začne psica skrbeti zanje. Cela družina ve, kaj je treba narediti: Carmen, jaz in najini hčeri Barbara in Mamen. Leta 1992 sva bila s Karmen na razstavi v Valencii, ko se je naša psica odločila za prezgodnjo kotitev. Najini hčeri sta bili takrat doma z mojo taščo. Barbara je bila stara le 12 let in Mamen samo sedem, vendar sta ustrezno pomagali mladičem na svet.

Ali dajete mladičem umetno mleko?

Carmen: Nikoli še ni bilo treba, trkam na les. Po 15-20 dneh sesanja maminega mleka, jim prvič ponudimo hrano za mladiče, ki jo namočimo v vročo vodo za 15 min. V tem času sesajo pri mami do enega meseca, dokler ne preidejo popolnoma na hrano za mladiče, čeprav samica preživi pri njih nekaj časa zjutraj in ponoči.

Katero znamko hrane za mladiče uporabljate?

Carmen: Uporabljamo Purino Pro Plan. Našim psom ustreza.

Pri kateri starosti ocenite mladiče?

Rafa: Pri približno dveh mesecih.

Carmen: Včasih že takoj!

De Villaodón Time Is On My Side

Kakšna je tipična cena za mladiča pasme samojed?

Rafa: Mladič pet kvalitete za 500\$ (USD), mladič show kvalitete pa \$1000.

Pri kateri starosti oddate mladiče?

Rafa: Ponavadi pri starosti od dveh in pol do treh mesecev.

Prodajate kdaj mladiče pod posebnimi pogoji?

Carmen: Včasih imamo samičke, ki jih rajši ne bi prodali, vendar nimamo doma mesta zanje. Takrat jih damo prijateljem pod pogojem, da dobimo nazaj mladiča od nje iz legla, za katerega mi določimo samca.

Ali ste morali kdaj uspraviti mladiča?

Rafa: Nikoli!

Koliko nege je potrebno za razstavne samojede?

Carmen: Vse skupaj zneso približno štiri ure priprave psa pred razstavo. To vključuje kopanje, uporabo posebnega šampona za belo dlako, t.i. White on White, izdelek, ki ga dobivamo iz ZDA, ker ga nismo našli v Evropi. Potem sledi sušenje in česanje. Včasih je potrebno potrimati šape, da izgledajo lepe. Občasno uporabiva malo suhega šampona na šapah in pri komolcih. Najine razstavne pse kopava na 2-3 tedne medtem, ko se razstavljajo. Uporabljava tudi izdelke od Royal Crown-a in druge.

De Villaodón James Bond

Kaj uporabljate za nego?

Carmen: Krtačo, glavnik, trimmer, škarje za nekoliko oblikovanja in klešče za kremplje. Seveda uporabljava tudi poseben fen/sušilec za pse.

Pustite samcem, da se skupaj razgibavajo?

Carmen: Samo takrat ne, ko se katera psica goni. Večino časa ni problemov, samojedi, sibirski huskyji in aljaški malamuti, obeh spolov, se igrajo skupaj na dvorišču. Vemo, kdo se s kom razume. Včasih se psice ne razumejo med seboj. Kakorkoli, če opazimo obnašanje, ki ga ne odobravamo, je dovolj samo odločen »Ne!« in prepir med psi se konča. Z akitami je drugače, ne morejo se igrati skupaj ali pa z drugimi psi.

Ali vzreditelji v Španiji pregledajo oči in kolke psom?

Rafa: Ti pregledi niso obvezni, nekatere vzreditelje in razstavljalce ti pregledi motijo, ali zato, ker se bojijo izidov pregledov ali ker ne razumejo pomembnosti le-teh za vzrejo. Midva sva začela delati preglede za oči in kolke že pred leti. Klub za nordijske pasme (CEPN) skuša razložiti svojim članom pomembnost teh pregledov in javno objaviti rezultate psov. Vendar so se odzvali le nekateri do sedaj. Na zadnji nacionalni specialki smo imeli celo veterinarja oftalmologa na voljo za pregled oči po močno znižani ceni in celo takrat jih je večina zavrnila preglede!

Kaj so bile prednosti in slabosti vašega življenja s psi?

Carmen: Obe najini hčeri sta potovali z nama po Evropi, medtem sta se veliko naučili. Čez leta sva spoznala veliko ljudi in sklepala prijateljstva v pasjem svetu. Slabost tega je, da moramo najti nekoga, ki bo skrbel za pse, ko smo na poti. To ni tako lahko, čeprav imamo veliko prijateljev v Madridu. Psi so navajeni na hranjenje in fizične aktivnosti ob določenem času, imajo dnevne rutine in nek tujec enostavno ne more narediti vsega tako kot mi. Prav tako nas skrbi za pse, ko smo zdoma.

Kljub temu ne bi spremenila poti, na katero sva se podala, ko sva se odločila za resno ukvarjanje z razstavnimi psi. Seveda bi lahko živela veliko bolj komfortno z vsem denarjem, ki sva ga zapravila za potovanja na razstave, prijavnine, pse, pripomočke za nego, zdravila, veterinarske stroške in vse ostalo. Vendar v tem uživamo, pse bi pa imeli doma tudi, če se z razstavljanjem ne bi ukvarjali.

OPOMBA: Intervju je iz leta 2000, tako da morda nekateri podatki ne držijo več.

Besedila brez dovoljenja avtorja in prevajalke ni dovoljeno uporabiti!

© Iris Smolkovič 2008

